

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
Henrik BerggrenKOMMUNSTYRELSEN
2021-05-31

Äldresatsning 2021

Sammanfattning

Den 7 september 2020 aviserade regeringen en ekonomisk satsning riktad mot kommunernas äldreomsorg. Ett permanent årligt resurstillskott om 4 miljarder föreslogs fördelas till kommunerna för att skapa ökade förutsättningar för att stärka äldreomsorgen.

Den 23 februari 2021 presenterade Socialutskottet betänkandet Uppföljning och utvärdering av ekonomiskt stöd till äldreomsorgen. Enligt utskottet är det mycket viktigt att säkerställa att de medel som är avsedda för äldreomsorgen går till den verksamheten. Det sena beslutet om hur statsbidraget får användas och hur det ska följas upp föranleder ett antal förändringar i hur statsbidraget bör användas och fördelas i verksamhetsplanen för 2021.

Kommunledningskontoret lämnar ett förslag hur de 28,1 mnkr kan disponeras. För att utförarna ska ha möjlighet att ta del av bidraget genomförs höjda ersättningar i kommunens valfrihetssystem.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige beslutar att besöksersättningen inom hemtjänst höjs med 3,4 % fr o m 2021-01-01 utöver tidigare beslut i verksamhetsplanen för 2021
2. Kommunfullmäktige beslutar att ersättningen vård- och omsorgboende (SÄBO) höjs med 4,2 % fr o m 2021-01-01 utöver tidigare beslut i verksamhetsplanen för 2021
3. Kommunfullmäktige beslutar att ersättningen för dagverksamhet höjs med 2 % fr o m 2021-01-01
4. Kommunfullmäktige beslutar att budgeten för kvalitetspengen hemtjänst höjs med 2 mnkr fr o m 2021-01-01
5. Kommunfullmäktige beslutar att Budgeten för kvalitetspengen vård och omsorg (SÄBO) höjs med 3 mnkr fr o m 2021-01-01
6. Kommunfullmäktige beslutar att socialnämnden tillförs 20,1 mnkr i tilläggsbudget för 2021
7. Kommunfullmäktige beslutar att ge socialnämnden i uppdrag att genomföra höjningarna enligt punkt 1-3 ovan för aktuella ersättningar
8. Kommunfullmäktige beslutar att ge socialnämnden i uppdrag att utforma ett system för uppföljning hur utförarna har använt tillskjutna resurser
9. Kommunfullmäktige beslutar att finansiering sker genom ett minskat resultat med

20,1 mnkr genom en tilläggsbudget, nytt budgeterat resultat för 2021 uppgår till 46,4 mnkr.

Ärendet

Den 7 september 2020 aviserade regeringen en ekonomisk satsning riktad mot kommunernas äldreomsorg. Ett permanent årligt resurstillskott om 4 miljarder föreslogs fördelas till kommunerna för att skapa ökade förutsättningar för att stärka äldreomsorgen. Utöver detta föreslogs att det s k Äldreomsorgslyftet skulle breddas och förlängas.

Fördelningen till respektive kommun gjordes utifrån antalet äldre i kommunen. För Täby kommun handlade det om 28,1 mnkr.

Under hösten 2020 var ytterligare detaljer kring bidraget okända. I cirkulär 2020:37 omnämner Sveriges Kommuner och Regioner bidraget som "... 4 000 miljoner kronor i riktat, permanent statsbidrag, utan krav på bemanning eller liknande".

I kommunens budget för 2021 ingick dessa medel i den generella finansieringen. Totalt avsattes det 24,9 mnkr till äldreomsorgen. Drygt hälften av tillskottet avsåg kompensation för ökade volymer och 5,6 mnkr avsåg kvalitetshöjande åtgärder¹.

Den 23 februari 2021 presenterade Socialutskottet betänkandet Uppföljning och utvärdering av ekonomiskt stöd till äldreomsorgen 2020/21:Sou28. Enligt utskottet är det mycket viktigt att säkerställa att de medel som är avsedda för äldreomsorgen går till den verksamheten. Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet därför att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska göra en noggrann uppföljning och utvärdering av Äldreomsorgslyftet samt det årliga resurstillskott på 4 000 mnkr som kommunerna kommer att tilldelas fr o m 2021 för att skapa ökade förutsättningar att stärka äldreomsorgen. I de fall medlen inte har använts till äldreomsorgen ska de enligt utskottet återbetalas.

Socialstyrelsen har enligt sitt regleringsbrev i uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner i syfte att säkerställa en god vård och omsorg om äldre. För 2021 har de 4 000 miljoner för detta ändamål. Enligt Socialstyrelsen får medlen användas utifrån lokala behov i syfte att möjliggöra förbättringar och utveckling av verksamheten. Om bidraget används inom verksamhetsområden där kommunen har avtal med fristående aktörer ska dessa ges möjlighet att ta del av bidraget.

Exempel på utvecklingsområden kan enligt Socialstyrelsen vara:

- förbättrad arbetsmiljö och arbetsvillkor

¹ Besöksersättningen höjs 5 % (utöver gen uppräknings 1 %), höjd peng äldreomsorg SÄBO 1 % (utöver gen uppräknings)

- arbete för personcentrerad vård och omsorg av personer med demenssjukdom
- motverka ensamhet bland äldre
- öka personalkontinuiteten
- förbättra samverkan mellan socialtjänst och den kommunala och regionala hälso- och sjukvården
- förebygga smittspridning av covid-19
- utveckla stöd till anhörigvårdare
- utveckla informationssäkerheten och välfärdstekniken inom äldreomsorgen

Senast den 28 februari 2022 ska kommunen återrapportera hur medlen har använts. Kommunen ska redogöra för hur mycket medel kommunen har använt, till vilken eller vilka målgrupper, samt till vilken eller vilka verksamheter. Medel som inte har använts eller som inte har använts i enlighet med angivna villkor ska återbetalas till Socialstyrelsen.

Överväganden

Det sena beslutet om hur statsbidraget får användas och hur det ska följas upp föranleder ett antal förändringar i hur statsbidraget bör användas och fördelas i verksamhetsplanen för 2021. Kommunledningskontorets bedömning är att de 5,6 mnkr som avsatts till kvalitetshöjande åtgärder i budget 2021 kan tillgodoräknas i Socialstyrelsens skärpta uppföljning. Kompensation för pris- och löneökningar samt volymer bedöms inte uppfylla kraven. Under 2021 finns det avsatta 2,4 mnkr för inköp av s k smarta sängar i de boenden där Täby kommun ansvarar för inventarierna.

För att utförarna ska ha möjlighet att ta del av bidraget genomförs höjda ersättningar i kommunens valfrihetssystem. Kommunen kan inte som beställare garantera hur och om de höjda ersättningarna används. Detta gäller även den så kallade kvalitetspengen för vilken utförarna ansöker om. För att lösa detta och på ett bättre sätt redovisas hur medlen använts till Socialstyrelsen föreslås socialnämnden få i uppdrag att utforma ett system för uppföljning av dessa tillskjutna medel. I denna uppföljning bör det framgå att dessa höjda ersättningar även är tänkta att täcka kringkostnader utförarna får vid vidareutbildningar av personal inom ramen för det s k Äldreomsorgslyftet.

Nedan följer kommunledningskontorets förslag hur de 28,1 mnkr kan disponeras.

Hemtjänstpengens besöksersättning föreslås höjas med 3,4 % jämfört med beslutad ersättning för 2021, vilket beräknas motsvara 1,6 mnkr för helåret 2021.

Pengbeloppen till särskilt boende enligt LOV och till egen regi föreslås höjas med 4,2 % jämfört med beslutad ersättning för 2021. Kostnadsökningen beräknas till 13,3 mnkr.

Under 2021 köps 54 s k smarta sängar in till ett värde av sammanlagt 2,4 mnkr. Dessa sängar placeras ut i lokaler för vilka Täby kommun har kostnadsansvaret för inventarier.

Budgeten för kvalitetspeng föreslås öka med sammanlagt 5,0 mnkr där 2,0 mnkr avser hemtjänst och 3,0 mnkr avser särskilt boende.

Pengen för dagverksamhet föreslås höjas med 2 %, vilket beräknas motsvara 0,2 mnkr.

Tabell 1 Förslag på satsningar inom äldreomsorg 2021 (varaktiga höjningar om inget annat anges)

Förslag	Mnkr
<i>Beslut VP 2021</i>	
Besöksersättningen hemtjänst höjs 5 %	2,3
Höjd peng vård- och omsorgboende (SÄBO) 1 %	3,3
Smarta sängar (engångsbelopp 2021)	2,4
SUMMA VP 2021	8,0
<i>Tillkommande satsningar</i>	
Höjd besöksersättningen hemtjänst 3,4 %	1,6
Höjd peng vård- och omsorgboende (SÄBO) 4,2 %	13,3
Höjd kvalitetspeng hemtjänst	2,0
Höjd kvalitetspeng vård och omsorg (SÄBO)	3,0
Höjd ersättning dagverksamhet 2 %	0,2
SUMMA TILLKOMMANDE SATSNINGAR	20,1
TOTALT	28,1

Ekonomiska aspekter

Utöver de medel som fanns avsatta i VP 2021 behöver socialnämnden tillföras 20,1 mnkr för att finansiera de föreslagna höjningarna.

Om fullmäktige fattar beslut om en utgift ska beslutet också innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras (KL 11 kap 15 §). I budgeten för 2021 uppgår årets budgeterade justerade resultat efter ombudgetering till 66,5 mnkr. Kommunledningen föreslår att de 20,1 mnkr finansieras genom en minskning av årets resultat med motsvarande belopp genom en tilläggsbudget 2021. Vårens skatteunderlagsprognos från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) visar dock på en starkare ökning av intäkterna jämfört med budget varför årets prognostiserade resultat ändå når budget.

Katarina Kämpe
Kommundirektör

Håkan Larsson
Ekonomichef